

A MINDENNAPOS ÉNEKLÉS MARGÓJÁRA

Deák Kristóf „Mindenki” c. 2017-ben Oscar-díjjal jutalmazott rövid játékfilmjében
a ferencvárosi Bakáts téri Ének-Zenei Általános Iskola kórusa énekel

Bevezetés

Az elmúlt évtizedek hazai tanulmányai szomorú képet festenek zeneoktatásunk jelenlegi helyzetéről. A különböző, gyakorlat központú tantárgyak fokozatos térnyerése a művészeti tárgyak háttérbe szorulását, valamint az óraszámok korlátozását idézte elő, megnehezítve ezzel a zeneoktatás eredményességét és társadalmi megbecsültségét. Énekoktatásunk egyik alapvető célja, hogy „*megismertesse a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, s kulcsokat adjon számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez*”.ⁱ A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott fejlesztési célok alapvetően Kodály Zoltán zenepedagógiai módszerére támaszkodnak. Kodály a zenei műveltség és az életre szóló zenei élmények megszerzését alapvetően a közös éneklésben látta: „*mélyebb zenei műveltség mindig csak ott fejlődött, ahol ének volt az alapja.*”ⁱⁱ Ennek megfelelően a zenei tanterv alapvetően a zeneoktatás élményszerűségének növelésére és ezzel egyidejűleg a zene iránti közöny visszaszorítására, valamint a magyar nemzeti öntudat és az egyén érzelmi intelligenciájának, önismeretének, empátiájának és figyelmének erősítésére és fejlesztésére fókuszál.

A zene személyiségre és közösségre, valamint a kognitív, affektív és szociális képességekre gyakorolt pozitív hatása széles körben ismert; számos tanulmány kimutatta, hogy az intenzív zenetanulás az élet valamennyi területére kihat.ⁱⁱⁱ A zene sokoldalú fejlesztő hatása ellenére énekkutatásunk helyzetéről lehangoló helyzetjelentések születtek. Az eddigi kutatások eredményei alapján az iskolai énekórák nem képesek zenei élményt nyújtani a tanulók számára. A tanulók többsége az énekórák monotonitásáról számol be, több esetben mutat apátiát és szorongást a zenei foglalkozások alatt, mindemellett minimális érdeklődést tanúsít a klasszikus zene iránt is.^{iv} A zeneoktatásról kapott számos negatív visszajelzés egyre több kezdeményezést indított el az utóbbi években. Számos kutatócsoport jött létre az iskolai énekórák eredményességének fejlesztésére, azonban a tanulók ének-zene iránti negatív megítélésének kiváltó okait még nem ismerjük pontosan.

2015 szeptemberében az Emberi Erőforrások Minisztériuma kezdeményezésére megalakult a Mindennapos Éneklés Bizottsága, amely azt a célt tűzte ki, hogy lépéseket tegyen a mindennapos éneklés kivitelezésének megvalósítására, elősegítve az iskolai kórusok működését és a próbák védett időben történő megtartását, továbbá előkészítve egy lehetséges tervet az ének-zene tárgyat oktató szaktanárok képzésére.^v A kezdeményezés alapvetően a Kodály-módszer kulcsfontosságú eszközével, a mindennapos énekléssel hivatott megközelíteni és elősegíteni a tanulók zenei műveltségének fejlesztését, szem előtt tartva Kodály a zenetanárképzés döntő fontosságú szerepéről alkotott megállapítását, miszerint „*az iskolákban majd akkor lesz jó zenetanítás, ha előbb jó tanárokat nevelünk*”. Az eddigi hazai kutatások visszajelzései alapján a tanulók negatív zenei attitűdjeit elsősorban az élményszerűség és változatosság hiánya okozza. Minden bizonnyal a tantárgy negatív megítélését nem lehet csupán ezzel a két összetevővel magyarázni. Ahhoz, hogy feltárjuk a zeneoktatás jelenlegi helyzete mögött álló problémákat és indokokat, szükséges lenne megvizsgálni az iskolai ének-zene órák aktív kulcsszereplőinek – tanulók és a pedagógusok – álláspontját a zeneoktatás céljáról, helyzetéről és jelenlegi működésével kapcsolatban.

A kutatásról

Jelen tanulmány általános iskolás tanulók mindennapos énekléshez és az iskolai énekórákhoz fűződő attitűdjét kívánja bemutatni. A vizsgálatban 257 felső tagozatos tanuló – 121 fiú és 144 lány – vett részt. A kutatás arra kereste a választ, hogy hogyan viszonyulnak az általános iskolás tanulók a mindennapos énekléshez, támogatnák-e, illetve örülnének-e a kezdeményezésnek, továbbá mivel indokolják válaszaikat. A tanulók megkérdezése kérdőív segítségével,

azonban belül zárt és nyílt végű kérdések alkalmazásával, míg az adatfeldolgozás az SPSS statisztikai program segítségével történt.

Eredmények

A vizsgálatban résztvevő tanulók több mint 80%-ának ötös, mintegy 15%-ának négyes, 3,5%-ának pedig négyesnél rosszabb osztályzata volt énekzenéből. A tanulók 27,6%-a jelezte, hogy játszik valamilyen hangszeren, míg 72,4%-a semmilyen hangszeren nem tanult. A jövőbeli zenetanulási szándékkal kapcsolatban a tanulók 67,7%-a jelezte, hogy szívesen megtanulna valamilyen hangszeren játszani a jövőben. A tanulók családjának zenei környezetét tekintve a családok 59,8%-a rendelkezett valamilyen hangszerrel. A tanulók családjában a szülők átlagosan rendkívül kis arányban zenéltek (az anyák 5,8%-a, az apák 8,2%-a), a testvérek valamivel nagyobb számban, 24,5%-ban játszottak valamilyen hangszeren. Az eredmények azt mutatták, hogy szignifikáns összefüggés található a tanulók iskolai ének-zene órákhoz fűződő attitűdje és a családban lévő hangszerek száma között, ugyanakkor a tanulók jelenlegi hangszer tanulását valamennyi családtag zenélése befolyásolta.

Az eredmények azt mutatták, hogy a tanulók mintegy 80,5%-a elutasítja a mindennapos éneklést és mindössze a tanulók 19,5%-a énekelne szívesen napi rendszerességgel. Nemek tekintetében a lányok szignifikánsan nagyobb arányban támogatták a mindennapos éneklést, mint a fiúk (Levene-féle $F(255) = 135,65$, $p = 0,001$, $t = 4,86$, $p < 0,001$). Megvizsgálva a tanulók ének-zene órákhoz fűződő attitűdjét, kiderült, hogy 13,2 %-uk egyáltalán nem szereti az ének-zene órákat, 41%-uk közömbös a tárgy iránt, míg csupán 31,5%-uk jelezte, hogy szereti, illetve nagyon szereti az órákat.

A tanulók a mindennapos éneklés javaslatát egymástól sok esetben eltérő szempontok alapján közelítették meg: az ének-órák szeretete, az éneklés szeretete, az órákon tanult zenei stílusok (klasszikus és népzene), az énektanár megítélése, az énekórák élményszerűsége és változatossága, a (mindennapos) éneklés hasznossága, fejlesztőhatása, az óraszám, az éneklés, mint alpműveltség, valamint az éneklés, mint megterheléssel vagy kikapcsolódással kapcsolatos tevékenység alapján. Mindez egy további, különálló csoporttal egészült ki, amely a közösség szemszögéből és az egyén önmagáról alkotott képe felől közelítette meg az éneklés fontosságát. Néhány tanuló társai érdekeit tartotta szem előtt: (1) „nem mindenki szereti az énekórákat”, (2) „nem mindenki akar zenei pályára menni”, (3) „nem mindenkinek van szép hangja és/vagy tud énekelni”. Végül a közösségvédő válaszokat néhány tanuló saját éneklésével kapcsolatos megítélésével egészítette ki (4) „nincs jó hangom, nem tudok énekelni”. Jóllehet, volt olyan 6. évfolyamos tanuló, aki bár rossznak ítélte meg saját énekhangját, de (elmondása szerint) szeretett énekelni. A

tanulmány további része az említett tanulói megközelítéseket néhány konkrét tanulói észrevétel, megjegyzés szemléltetésével kívánja bemutatni. Mindez azt a célt szolgálja, hogy az olvasó betekintést nyerjen a tanulói vélemények sokszínűségébe, valamint átérezze a téma kényességét.

- Énekórák, éneklés, énekórán tanult zenei stílusok (népzene, klasszikus zene) és az énektanár szeretete

Mind a négy megközelítés a tanulmányban egyszerre kerül bemutatásra, mivel mindegyik tényező alapvetően kisebb részét képezte a tanulói hozzászólásoknak/véleményeknek, ugyanakkor mindegyik hasonló aspektusra fókuszált; azaz a tanulók énekórák, éneklés, népzene/komolyzene vagy énektanár iránti szeretetét vagy éppen elutasítását célozta meg. A mindennapos éneklés ellenzését a tanulók 10,5%-a az ének-zene órák, 5,8 %-a az éneklés, míg 4,3%-a pedig az énekórákon tanult zenék iránti közömbösségével magyarázta. A tantárgyat oktató tanár negatív megítélése kevés tanulónál mutatkozott meg (2,2%), míg pozitív megítéléséről egyik tanuló sem nyilatkozott.

Azok a tanulók, akiknek pozitív véleményük volt a mindennapos éneklésről, álláspontjukat az énekóra (3,1%), valamint és az éneklés iránti szeretetükkel (5.8%) magyarázták. Sem az énekórákon tanult népzene és komolyzene, sem az énektanár személye nem kapott külön pozitív értékelést a tanulóktól, csak azok a diákok hivatkoztak erre a két tényezőre, akik valamelyikkel nem voltak megelégedve.

„én sem szeretem az éneket, a mi tanárunk pedig minden órán feleltet”

(5. évfolyamos fiú)

„nem szeretjük annyira a tanárt” (6. évfolyamos lány)

A pedagógus negatív megítélése nem minden esetben irányult kizárólag az aktuális énektanár személyére, hanem néhány esetben a tanulók általánosságban fogalmazták meg véleményüket a tárgyat oktató tanárok munkájáról, rámutatva annak kockázati tényezőjére, amely alapvetően negatívan befolyásolhatja a mindennapos éneklés népszerűségét a tanulók körében:

„sok gyerek nem örülne neki a tanárok miatt” (5. évfolyamos lány)

„nem minden tanár tanítja jól és sok embernek elmenne tőle a kedve”

(6. évfolyamos lány)

A tanulók fokozott érdeklődést tanúsítottak a mai modern zenék iránt. Az eredmények alapján kijelenthető, hogy a tanulók alapvetően azokat a zenei

stílusokat fogadják el, amelyeket már ismernek; nap, mint nap hallanak a rádióban, tv-ben vagy a világhálón. Ezzel szemben a magyar népdalokat, valamint a klasszikus nagymesterek zeneműveit több esetben „a halott emberek zenéjeként” nevezik meg.

„nem szeretek népdalokat énekelni” (6. évfolyamos lány)

„nem örülnék a mindennapos éneklés bevezetésének, mert akkor ilyen népdalokat, s egyházi dalokat énekelnénk” (6. évfolyamos lány)

„akkor támogatnám, ha mai zenéket tanulnánk” (7. évfolyamos tanuló lány)

„nem szeretem az iskolában tanított műfajokat” (8. évfolyamos fiú)

Azok a tanulók, akik lelkesedést mutattak a mindennapos éneklés iránt, valamennyien az éneklés és/vagy az énekórák iránti szeretetükkel, valamint a zene és az éneklés jótékony hatásával indokolták véleményüket.

„az éneklés jó, olyan mintha felszabadulnék” (5. évfolyamos lány)

„az éneklés jó és akkor szép a hangunk” (5. évfolyamos lány)

„jó dolognak tartom, ha egy ember tud énekelni” (6. évfolyamos fiú)

„a zene jó hangulatot vinne be a mindennapjainkba” (7. évfolyamos lány)

„az embereknek szükségük van a zenére és ezzel a módszerrel hamar mindenki szeretni fogja a zenét” (7. évfolyamos lány)

– Élményszerűség és változatosság kérdése

Jóllehet az énektanár személyéről, munkájáról viszonylag kevés tanuló (6 fő, a válaszolók 2,2%-a) nyilatkozott negatív véleménnyel, azonban az órák élményszerűségének és változatosságának hiányát több fiatal (21 fő, 7,8%) is említette. Ez párhuzamba állítható az előzetes hazai tanulmányok eredményeivel, miszerint a tanulók több esetben elégedetlenségüket fejezték ki az énekórák oktatásával kapcsolatban. A kutatásban részt vevő tanulók egy része „rendkívül unalmasnak és fárasztónak” találta az iskolai ének-zene órákat, s erre vonatkozóan úgy vélték, nincs értelme több énekórát bevezetni az iskolában.

„nem örülnék a mindennapos éneklésnek, mert akkor nagyon unalmas lenne mindennap” (5. évfolyamos fiú)

„mert ami heti 1 órással is unalmas, akkor heti 5-tel mi lesz?!”

(8. évfolyamos fiú)

– Hasznosság kérdése:

A legtöbb tanuló a hasznosság szempontjából közelítette meg a mindennapos éneklés kérdését. Ez a fajta megközelítés volt a leggyakrabban említett tanulói szemléletmód. A tanulók általánosságban úgy gondolták: *„az éneknél vannak fontosabb tantárgyak, melyeknek magasabb óraszámot kellene kapniuk.”* Emellett több tanuló aggodalmát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a számukra fontosabb és/vagy kedvenc tantárgyuk órásszáma lecsökkenne az ének javára, aminek viszont *„nem sok hasznát tudnák venni az életben.”* Néhány tanuló – az ének-zenével szemben – fokozottabb érdeklődést mutatott a kötelező érettségi tantárgyak, valamint a diákok körében közkedvelt tantárgyak, a testnevelés vagy az idegen nyelv iránt. A tanulók megnyilvánulásaiból arra következtethetünk, hogy többségük figyelmen kívül hagyja vagy nincs tudomása a zene különböző jótékony hatásáról és hasznosságáról saját képességei fejlődésére vonatkozóan. Mindemellett a legtöbb tanuló úgy érzi, nem tud profitálni az órákon elhangzott ismeretekből és tevékenységekből.

„szerintem vannak más olyan órák, amelyek fontosabbak és inkább azokat kéne bevezetni mindennapossá (5. évfolyamos lány)

„feleslegesnek tartom ezt a tantárgyat, mert nem veszem majd semmi hasznát az életben” (6. évfolyamos tanuló lány)

„nem támogatnám a mindennapos éneklést, mert azzal semmit nem érünk el az életben (6. évfolyamos lány)

„az éneknél vannak fontosabb tárgyak” (6. évfolyamos fiú)

„a felvételi és érettségi tantárgyak fontosabbak” (7. évfolyamos lány)

„az ének nem jó megélhetési munka és felesleges tantárgy” (7. évfolyamos fiú)

„az éneklést (nem úgy, mint az idegen nyelvet) nem lehet sok helyen hasznosítani” (8. évfolyamos fiú)

„úgy gondolom, hogy (az éneknek) eltörpül a többi tantárgyhoz képest a fontossága” (8. évfolyamos fiú)

Az éneklés fontosságát statisztikailag szignifikánsan kevesebb tanuló hangsúlyozta, akik a következő érvekkel támasztották alá álláspontjukat:

„a mindennapos éneklés fejlesztené a kultúrát” (6. évfolyamos lány)

„az éneklés jó és jó kedvet csinál” (6. évfolyamos lány)

*„fontos, hogy a zene és az éneklés minden gyerek életének a része legyen”
(7. évfolyamos lány)*

Az éneklés hasznossága – a tanulói vélemények alapján – alapvetően további két megközelítéssel egészült ki: az éneklés fejlesztő hatásának és az énekórák számának kérdéseivel. A tanulók több esetben megkérdőjelezték az éneklés fontosságát, csak akkor látták hasznosnak, ha nagyon szerettek énekelni vagy fontolgatták a zenei pálya lehetőségét. Több tanuló válaszból kiderül, hogy az adott tanuló nem érzi hasznosnak a zenetanulást, mivel nem tudja majd hasznosítani azt a későbbiek során, hiszen nem kívánja a zenei pályát választani.

– Fejlesztő hatás

Az éneklés hasznosságának kérdésköréhez szorosan kapcsolódik a zene fejlesztő hatása. Az éneklés „haszontalan voltát” néhány tanuló (6 fő) ugyanis e tényező hiányával magyarázta. Némely diák felesleges időtöltésnek találta a zenetanulást, míg mások úgy vélték, a túlzott éneklés megerőltetné hangjukat.

„miért énekeljünk naponta?” (5. évfolyamos fiú)

*„szükségtelen ennek a tantárgynak a nagymértékű tanulása”
(8. évfolyamos fiú)*

*„a gyerekek hangszállai nem bírják”, „elmenne a hangom”,
fájának a hangszállaink”, „berekednének” (több 5. évfolyamos lány)*

Az éneklés fejlesztő hatásával csupán néhány tanuló (13 fő) értett egyet:

„a zene jót tesz, és szeretem a zenét” (5. évfolyamos lány)

„a mindennapos éneklés fejleszteni a gyerekek hangszálát.” (7. évfolyamos lány)

„támogatnám a mindennapos éneklést, mert ezzel a gyerekek fejlődnének zenéből” (7. évfolyamos lány)

– Túlterheltségre vonatkozó válaszok:

Az ide kapcsolódó tanuló megnyilvánulások az éneklést, mint megterhelő vagy éppen ellenkezőleg, „ellazító-kikapcsoló” tevékenységként nevezték meg. Azok a tanulók, akik negatív véleménnyel voltak a mindennapos éneklésről, több esetben érezték megterhelőnek az ének-zene órákat, több esetben hivatkoztak iskolai túlterheltségre, az egyre növekvő óraszámokra, iskolai követelményekre és feladatokra:

„túl sok lenne számomra, mert még járok zeneiskolába és zongorára is”

(5. évfolyamos lány)

„így is sokat vagyok az iskolában” (7. évfolyamos fiú)

„elég nagy a terhelés így is” (7. évfolyamos fiú)

Volt olyan 7. évfolyamos tanuló, aki bár nagyon szerette az énekórákat, ennek ellenére mégis elmarasztaló véleménye volt az éneklésről, amit azzal magyarázott, hogy „így is sok órája van egy tanítási nap.”

A mindennapos éneklést csupán néhány tanuló találta pihentető, örömteli kikapcsolódásnak:

„ha éneklünk, elfelejtjük a gondjainkat” (5. évfolyamos lány)

„attól mindenki felszabadul és boldog lesz” (5. évfolyamos lány)

„a mindennapos éneklés jót tenne a gyerekeknek, és segít kicsit nyugodtabbá tenni a mindennapokat.” (7. évfolyamos lány)

– Ének-zene tantárgy óraszámának kérdése:

Ahogy az éneklés hasznosságát annak fejlesztő hatásával lehetett párhuzamba állítani, ehhez hasonlóan a túlterheltséget a tanulók több esetben a napi/heti óraszámukkal hozták kapcsolatba. Azok a tanulók, akik ennél a megközelítésnél véleményt formáltak, általánosan a heti 1–2 órát vélték optimálisnak az ének-zene oktatására. Elmondásuk szerint ebben az intervallumban minden szükséges ismeretet, tananyagot át lehet adni.

„a zene fontos, de nem olyan dolog, amivel sokat kell törődni. Lehetne hetente kétszer.” (5. évfolyamos fiú)

„nem kell mindenkinek mindennap tanulni éneket, maximum heti 1–2 órát”

(6. évfolyamos lány)

„csak plusz órákat venne el az életünkből” (8. évfolyamos lány)

„nem foglal le annyira, elég a heti 1 óra” (8. évfolyamos fiú)

„így is elég nagy az óraszám, nem kell még több óra” (8. évfolyamos lány)

– Zene, mint alapműveltség része:

A kutatásban résztvevő tanulók között összesen 9 fő (2 fiú, 7 lány) érezte úgy, hogy a zenetanulás az alapműveltséghez tartozik, s ez által mindenki számára fontos lenne annak napi szintű tanulása és gyakorlása.

„fontos a zenei műveltség és én imádom a zenét” (5. évfolyamos lány)

„a mindennapos éneklés sokat fejlesztene a gyerekek zenei műveltségén”
(5. évfolyamos lány)

„ez egy alapműveltség és így élvezetesebb minden” (5. évfolyamos lány)

„jó dolog, hogy ha egy ember tud énekelni” (6. évfolyamos fiú)

– Közösség szempontú válaszok:

A közösségvédő válaszok alapvetően a tanulók énekórákhoz és az énekléshez fűződő hozzáállásához, a pályaválasztás kérdéséhez, valamint a tanulók éneklési képességének megítéléséhez kapcsolódtak. A tanulók énekórákhoz és az énekléshez fűződő attitűdjének megítélése ennél a kategóriánál a közösség együttes érdekét tartotta fontosnak. Emellett több tanulónál megjelenik a továbbtanulással kapcsolatos megközelítés, amely arra utal, hogy a tanulók egy része úgy látja, hogy csak a zenei pályára készülő tanulóknak lenne szüksége mindennapos zenetanulásra és éneklésre. Ezeknél a tanulóknál nem jelenik meg a zene élvezete, csupán egy „újabb” kötelező iskolai tantárgyat fedeznek fel a zenetanulásban.

(1) Énekóra szeretete a közösség szempontjából (20 fő)

„nem mindenki szereti az éneket” (8. évfolyamos fiú)

„akik nem érdeklődnek a zene iránt, azok nem élveznék” (8. évfolyamos fiú)

„mindig lenne olyan, akit nem érdekel a zene, s ezért csak az érdeklődőknek kellene tartani” (8. évfolyamos fiú)

(2) Éneklés szeretete (14 fő)

„akik nem tudnak énekelni azok még jobban megutálják” (6. évfolyamos tanuló)

„sok embernek rossz a hangja és ciki lenne neki” (5. évfolyamos fiú)

„nem minden gyerek tud vagy szeret énekelni” (5. évfolyamos fiú)

„aki nem szeret énekelni, az nem szeretné” (8. évfolyamos fiú)

(3) Pályaorientáció és zenei pálya megítélése (10 fő)

A mindennapos éneklés jövőre történő alkalmazása már a hasznosság kérdésénél felmerült, azonban voltak tanulók, akik kifejezetten a közösség nevében fogalmazták meg véleményüket – több esetben – állást foglalva a zenei pálya megbecsültségéről. Az erre vonatkozó tanulói vélemények elsősorban a 7–8. évfolyamos tanulók köréből kerültek ki:

„sokan nem akarnak zenei pályát választani” vagy „nem hiszem, hogy mindenki énekes pályára akar menni” (8. évfolyamos tanulók)

„aki énekelni akar, menjen külön órára” (7. évfolyamos fiú)

„mert nem ezzel akarok foglalkozni” (8. évfolyamos fiú)

(4) Éneklésről alkotott önmegítélés (9 fő)

Bloom (1976) kutatásában beszámol a tanulók önmegítélésével kapcsolatos változásairól, annak attitűdjeire gyakorolt hatásáról, miszerint a diákok már általános iskola 4. évfolyamától kezdve hajlamosak saját magukat és társaikat képességeik és tehetségük alapján („ki miben jó”) merev kategóriákba besorolni. Ez alapvetően kihat valamennyi tantárgyhoz történő hozzáállásukra, valamint a pályaválasztásukra is.^{vi} Ennek értelmében azok a tanulók, akik úgy vélik, nincs jó hangjuk, értelmetlennek találják énekhangjuk napi szintű használatát. Jelen kutatásban is találkozhatunk olyan tanulóval, aki saját elmondása alapján *„nem szeret olyan dologgal foglalkozni, amihez úgy érzi, nem elég jó és nincs tehetsége” (7. évfolyamos lány).*

A tanulók egyrészt saját éneklésükkel kapcsolatos elégedetlenségüket néhány esetben a hozzá hasonlóan kevésbé jó énekhanggal rendelkező osztálytársak képességeivel igazolták, mint például: *„sokan nem szeretnek hangosan énekelni és nem mindenkinek van meg hozzá a hangja, például nekem” (7. évfolyamos fiú).* Másrészt volt olyan ötödik évfolyamos lány, aki a

kevésbé jó énekhangú osztálytársai védelmében utasította vissza a mindennapos éneklést, pedig saját maga szerette a tantárgyat.

Emellett több tanuló a kevésbé jó énekhanggal rendelkező társuk szempontjából „cikinek” nevezte a társak előtti közös éneklést, mivel akik kevésbé tehetségesek a zenében és/vagy az éneklésben (összehasonlítva magukat a tehetséges/tehetségesebb tanulókkal), rosszul éreznék magukat ezeken a zenei foglalkozásokon, ami még jobban elvonná a kedvüket az énekléstől és a zenetanulástól.

„sok embernek rossz a hangja és ciki lenne neki” (5. évfolyamos fiú)

„aki nem szeret énekelni, az nem szeretné” (8. évfolyamos fiú)

„akik nem tudnak énekelni, azok még jobban megutálják” (8. évfolyamos fiú)

Emellett megjelentek kizárólag az egyén önmagáról alkotott éneklési képességével kapcsolatos érvek, melyek szintén arra adtak magyarázatot, hogy az adott tanuló miért nem örülne a napi szintű énekes foglalkozásoknak.

Önmegítéléssel kapcsolatos válaszok (9 fő):

„rossz hangom van és nem szeretek énekelni” (5. évfolyamos fiú)

„szeretek énekelni, de nem igazán van jó hangom” (6. évfolyamos lány)

„nem szeretek énekelni és nem is jó az énekhangom” (6. évfolyamos fiú)

„nem szeretem az olyan órákat, ahol nem tudok jól érvényesülni”
(7. évfolyamos tanuló)

Összegzés

Az előzetes tanulmányok alapján az élményszerűség hiánya ebben a kutatásban is felmerül, mint általános probléma. Azonban a tanulmány rámutat további, a háttérben meghúzódó tényezőkre, amelyek szintén nagymértékben befolyásolják a zeneoktatásról, s általánosságban az éneklésről alkotott képet és megbecsültséget a tanulók körében. A zene hasznosságának és fejlesztő hatásának elismertsége alapvetően elsikkad a többi iskolai tantárgyé mellett. A legtöbb tanuló nem érzi fontosnak a zenetanulást, bár szinte mindegyikük napi szinten hallgat zenét. Több tanuló a hasznosság szempontjából közelítette meg a mindennapos éneklést. Azok a tanulók, akik a hasznossága szempontjából formáltak véleményt az éneklésről, több esetben érintették az éneklés „a nagybetűs életben” való hasznát, a pályaválasztást-továbbtanulást és az ahhoz szükséges kötelező tantárgyak (pl. matematika, magyar vagy idegen nyelv)

kiemelkedő szerepét az énekléssel szemben. Az évek előrehaladtával a magasabb évfolyamba járó tanulók egyre gyakrabban közelítették meg a mindennapos éneklés kérdését a pályorientáció, pályaválasztás szempontja felől. Az eredmények alapján elmondható, hogy azok a tanulók, akik rosszállásukat, tiltakozásukat fejezték ki a mindennapos éneklés iránt, elsősorban az éneklés hasznosságát (20,1%), valamint annak az egyénre történő „kikapcsoló-relaxáló” hatását (11,2%) kérdőjelezték meg. Emellett az egyéni közösségvédő válaszok (19,8%) szintén hangsúlyozták, hogy nincs szükség a mindennapos éneklés bevezetésére.

Nemek tekintetében a lányok több esetben pozitívabb megnyilvánulást tanúsítottak, mint a fiúk: jobban szerették az éneklést és az iskolai ének-zene órákat, másrészt nagyobb számban gondolták, hogy az éneklés alapvetően jobb kedvet és érzelmi állapotot biztosít számukra, ezáltal kevesebben érezték haszontalannak a mindennapos éneklést.

A mindennapos éneklés témájának aktualitását erősíti Kodály születésének 135. és halálának 50. évfordulója. Kodály koncepciójában alapvetően a közös éneklés szorgalmazásával kívánta minél több fiatal gyermek pozitív zenei élményeit megalapozni. Az eredmények azt mutatják, hogy bár az éneklés a zenei élmények gazdagítását tűzi ki, a tanulói észrevételek alapvetően a mindennapos éneklés ellenzését sugallják. Ahhoz, hogy eredményeket érjünk el és valóban értékes zenei perceket tudjunk biztosítani a tanulók számára, ahhoz alapvetően szükséges, hogy figyelembe vegyük a tanulók – jóllehet sokszor rendkívül sokszínű – véleményét, nem feledve Kodály tanítását és hívószavát: „*Legyen a zene mindenkié!*”

ⁱ Oktatás kutató és Fejlesztő Intézet honlapja, kerettanterv.ofi.hu, 51/2012. (XII.21.) számú EMMI rendelet

ⁱⁱ Kodály Zoltán (Bónis F. szerk., 2007): *Visszatekintés I.* Argumentum Kiadó, Budapest, 117.o.

ⁱⁱⁱ Barkóczi és Pléh (1977): *Kodály zenei nevelési módszerének pszichológiai hatásvizsgálata.* Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet – Bács Megyei Lapkiadó Vállalat, Kecskemét.

Kokas (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel.* Zeneműkiadó, Budapest

Csíkos és Dohány (2013): Parental beliefs about mathematics and music learning, Paper presented at the 37th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education, Németország.

Cheek és Smith (1999): Music training and mathematics achievement. *Adolescence*, 34. 759–761.

Rauscher (2003): Can music instruction affect children’s cognitive development? *Eric Digest*, EDO-PS-03-12.

Thompson, Schellenberg, és Husain (2004): Decoding speech prosody: Do music lessons help? *Emotion*, 4(1), 46–64.

Zsolnai és Józsa (2002): A szociális készségek kritériumorientált fejlesztésének lehetőségei: *Iskolakultúra*. 4, 12–20.

Zsolnai és Józsa (2003): *A szociális készségek fejlesztése kisiskolás korban*. In: Zsolnai A.: *Szociális kompetencia – társas viselkedés*. Gondolat Kiadó, Budapest. 227–238.

^{iv} Janurik M. (2007): Áramlatélmény az iskolai ének-zeneórákon. *Magyar Pedagógia*, 107(4), 295-320.

Janurik M. (2008): Betöltik-e szerepüket az ének-zeneórák a mai oktatásban? *Iskolakultúra*, 9-10. 107–117.

Janurik M. (2009): Hogyan viszonyulnak az általános és középiskolás tanulók a klasszikus zenéhez? *Új Pedagógiai Szemle*. 7. 47–64.

Janurik, M., és Pethő, V. (2009): Flow élmény az énekórán: a többségi és a Waldorf-iskolák összehasonlító elemzése. *Magyar Pedagógia*, 3. 193–226.

^v http://index.hu/belfold/2015/09/24/megalakult_a_mindennapos_enekles_bizottsaga/

^{vi} Bloom, B. (1976). *Human characteristic and school learning*. New York: McGraw–Hill.

Pintér Tünde Kornélia

Szül. hely, idő: Debrecen, 1990.06.05.

Állandó lakcím: 4034 Debrecen, Kolónia utca 31.

Telefonszám: 0620/ 4587319

E-mail cím: pintertundekornelia@gmail.com

Tanulmányok

2015–	Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Doktori Iskola
2014–2015	Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Kar zeneművész-tanár MA
2012–2014	Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Kar operaének-művész MA
2009–2012	Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Kar klasszikus ének BA
2005–2009	Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola, magánének szak
2005–2009	Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola, egyházzene szak
1999–2005	Simonffy Emil Zeneiskola (Debrecen), zongora szak
1997–2005	Kölcsey Ferenc Ref. Főisk. Gyak. Ált. Iskola, zene tagozat

Szakmai tapasztalat, jelentősebb fellépéseim

2017	Ennio Morricone '60 Yeras of Music World Tour; énekkari tag Helyszín: Prága, Krakkó, Bécs
2016	Georges Bizet: Carmen; énekkari tag Helyszín: Miskolci Operafesztivál Ennio Morricone: 60 Years of Music World Tour; énekkari tag Helyszín: Prága, Budapest, Pozsony, Dublin, London, Köln, Antwerpen, Amszterdam, Wroclaw
2015	Giacomo Puccini: Tosca; szerep: Pásztorfiú Helyszín: Szegedi Nemzeti Színház
2014	Giuseppe Verdi: Macbeth; szerep: Lady Macbeth udvarhölgye Helyszín: Szegedi Nemzeti Színház Tóth Péter: Árgyélus királyfi; szerep: Tündérszép Ilona Helyszín: Szegedi Képzőművészeti Színház, Kolozsvári Operafesztivál, Kecskemét, Békéscsaba, Eger Cristoph Willibald Gluck: Orfeo ed Euridice, opera keresztmetszet; szerep: Ámor, Helyszín: Déri Múzeum (Debrecen) Közreműködött a debreceni Lyra Szimfonikus Zenekar

- Önálló hangverseny
Helyszín: Művészetek Palotája (Budapest), REÖK Palota (Szeged)
- 2013 Wolfgang Amadeus Mozart: Figaro házassága, opera
keresztmetszet; szerep: Susanna
Helyszín: Korzó Zeneház (Szeged)
- 2010–2013 Bárdi Sándor Operastúdió tagja (SZTE-ZMK)
Helyszín: Szegedi Képzőművészeti Műhely, Miskolci Operafesztivál
Franz Schubert: Házi háború; szerep: Feleség
Maurice Ravel: A gyermek és a varázslatok; szerep: Pásztor
Wolfgang Amadeus Mozart: Varázsfuvola, szerep: 1. gyermek
Offenbach: Kékszakáll; szerep: Linda (2. feleség)
Rossini-Mozart: A sevillai Figaro házassága (operaátirat), szerep: Susanna
- 2010 Giovanni Battista Pergolesi: Salve Regina
Helyszín: Nagyvárad, Szeged, Pannonhalma, Rüthi, Appenzell, Prága
Közreműködött: Nemzetközi Posticum zenekar
- 2003–2005 Vox Iuventutis Gyermekkar tagja
Helyszín: Debreceni Csokonai Színház
Tamási Áron: Énekes madár; Molière: Úrhatnám polgár;
Andrew Lloyd Webber: József és a színes, szélesvásznú álomkabát

Munkahelyek

- 2015– Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola, Oktatásméleti Kutatócsoport
- 2014–2015 Szentesi Lajtha László Alapfokú Műv. Iskola, magánének tanár
Szegedi Nemzeti Színház – vendég művész
- 2012–2016 Szegedi Szabadtéri Játékok – énekkari tag

Eredmények

- 2015 Országos Tudományos Diákköri Konferencia – III. helyezés
- 2014 TDK SZTE Zeneművészeti Kari verseny – III. helyezés
Téma: Verdi Macbethje Shakespeare drámája alapján – az 1847-es verzió zenei és dramaturgiai értelmezése
TDK SZTE - Zeneművészeti Kari Verseny – I. helyezés
Téma: A Figaro Susannája – tisztaság és erotikus vonzerő
- 2012 Kodály emlékévk – Megyei Népdaléneklő Verseny (Szeged), különdíj
TDK SZTE - Zeneművészeti Kari Verseny – I. helyezés
Téma: A gyermekhalál megjelenése a romantikus zenében
- 2008 Simándy József Nemzetközi Énekverseny (Szeged) – különdíj
- 2002 Országos Zsoltáréneklő Verseny (Budapest) – III. helyezés
- 2001 Megyei Népdaléneklő Verseny (Debrecen) – II. helyezés
- 2000 Országos Zsoltáréneklő Verseny (Budapest) – I. helyezés

Publikációk

- 2016 Pintér Tünde Kornélia (2016): A tanulók zenei attitűdvizsgálatainak eredményei hazánkban és külföldön. Eötvözet Konferencián bemutatott előadás. 2016. április 8-9.
- Pintér Tünde (2016): Élet a Gyermek Házában – Maria Montessori pedagógiai módszere, *Iskolakultúra*, 2016. 4. szám, 128-130.
- 2015 Pintér Tünde Kornélia (2015): A Figaro Susannája – tisztaság és erotikus vonzerő, *Zeneszerzők, hangszerek, művek – A SZTE Zeneművészeti Karon a XXXII. OTDK-ra készült előadások*, ISBN 978-963-306-410-8, 61-69.o.
- Pintér Tünde Kornélia (2015): Verdi Macbethje Shakespeare drámája alapján – az 1847-es verzió zenei és dramaturgiai értelmezése, *Zeneszerzők, hangszerek, művek – A SZTE Zeneművészeti Karon a XXXII. OTDK-ra készült előadások*, ISBN 978-963-306-410-8, 71-105.o

Ösztöndíjak

- 2016 Talent Ösztöndíj és Kiválóság Lista, Bronz fokozat
- 2015 Nemzeti Tehetség
Sófi József Ösztöndíj, különdíj
- Talent Ösztöndíj és Kiválóság Lista, Bronz fokozat
- 2014 Talent Ösztöndíj és Kiválósági Lista, Bronz fokozat
- Sófi József Kuratóriumi Díj
- 2013 Köztársasági Ösztöndíj (2013/2014. tanév)
- Talent Ösztöndíj és Kiválósági Lista, Ezüst fokozat
- Sófi József Kuratóriumi Díj

Készségek, kompetenciák:

tanári tapasztalat, folyamatos hangképzés (2005- jelenleg is),
színpadi tapasztalat, felsőszintű zenei ismeretek,
kiváló kommunikatív készség,
hangszeres tudás: zongora, orgona

Kelt.: Szeged, 2017. 05. 11.

Pintér Tünde Kornélia

Aláírás